

Kompetanse og kapasitet i UH for arbeidet i DeKomp

En oppsummering av
dialogmøter med UH fram til desember 2019

Desentralisert ordning for Kompetanseutvikling

- «Kompetanseutvikling er et av de viktigste virkemidlene staten har for å støtte opp under arbeidet med kvalitetsutvikling i skolen. Det er også et viktig virkemiddel for at lærerprofesjonen skal kunne utøve profesjonelt skjønn og utvikle profesjonen videre.
- I dette kapitlet vil departementet beskrive et skifte i hvordan nasjonale myndigheter skal bidra til kompetanseutvikling i skolen. Målet er at alle skoler, kommuner og fylkeskommuner, gjennom samarbeid med universiteter og høyskoler, skal ta ansvar for og ha handlingsrom til å drive kvalitetsutvikling lokalt. Samtidig skal nasjonale myndigheter stille krav til at lokale skolemyndigheter jobber systematisk for å bedre elevenes læringsmiljø og læringsutbytte i alle fag. Departementet vil bidra til tilgang på ressurser, i form av kunnskap og finansiering, og til å bygge opp kapasitet og kompetanse til å ta i bruk ressursene.
- Når dette skiftet er gjennomført, kan vi se for oss at alle kommuner i et fylke skal delta i godt fungerende samarbeidsforumer sammen med det lokale universitetet eller høyskolen. Fylkesmannsembetene legger til rette for effektive og målrettede samarbeid, der representanter for kommunen, skoler, lærere og lærerutdanningene analyserer, prioriterer og planlegger kompetanseutviklingstiltak for en lengre periode. Tiltakene som gjennomføres er skolebaserte og dekker et bredt spekter av skolens samfunnsmandat.»
- (Meld. St. 21 (2016-2017), s. 84)

Meld. St. 21

(2016–2017)

Melding til Stortinget

Lærelyst

- tidlig innsats og kvalitet i skolen

To grunnpilarer i ordningen:

Partnerskap

- «Det er samarbeidsforumene som må bli enige om prioriteringer og hvilke prosjekter som skal gjennomføres, herunder valg av tematiske områder og konkret fordeling av midler. Samarbeidsforumene kan bli enige om flere områder dersom det er ulike behov i kommunene.» (Meld. St. 21 (2016-2017), s. 93)
- «Kvalitetsutvikling – i motsetning til sektorbygging – er i større grad et kontinuerlig arbeid uten et naturlig slutt punkt. Det lokale arbeidet med kvalitet, gode profesjonsfellesskap og elevenes læringsmiljø og læringsutbytte

Skoleutvikling

vil alltid kunne videreutvikles. I hele denne perioden har staten stått overfor et grunnleggende **styringsparadoks**: De faktorene som har størst betydning for elevenes læring og utvikling, er de som staten i minst grad kan styre. Faktorer som staten kan styre, har ofte begrenset effekt på elevenes læring... Det samme **styringsparadokset** kan også sies å gjelde mellom de lokale skolemyndighetene og skolene, og mellom skoleledelsen og lærerne på en skole. For at elevene skal lære mer, må lærerne endre selve undervisningen på grunnleggende måter. (Meld. St. 21 (2016-2017) s. 10-11)

Fra utlysingen og HVL`s søknad

- Fra Utdanningsdirektoratets utlysning (11.12.2017)
 - Være faglig dialogpartner for UH-institusjoner og støtte ansatte enkeltvis eller sammen. Dette kan innebære besøk på ulike UH-institusjoner for å være i dialog med ledelse, faglig og administrativt ansatte
 - Bistå UH-institusjoner i arbeidet med å identifisere kompetanse og kapasitet i UH som kan brukes i UH-institusjonenes partnerskap med skoleeiere i eget fylke.
- Fra HVL`s søknad
 - «I oppstarten vil det vera viktig å vitja alle institusjonar»
 - «Nettverkssamlingane vil vera ein sentral arena også for å ivareta rolla som fagleg dialogpartner».

Vår inngang til møtene

- Vi utfordret på første samling på Gardemoen de ulike UH til å invitere oss – dette fikk vi liten respons på
- Vi har derfor «invitert oss selv» - og blitt tatt svært godt imot
- På bakgrunn av signalene i utlysingen **og** som et bidrag til forankringen av DeKomp på den enkelte institusjon, har vi sendt vår henvendelse til dekan og til to-tre andre sentrale ledere (faglige og administrative) knyttet til lærerutdanning og til arbeidet i DeKomp.
- Vi har så utfordret disse lederne til å trekke inn faglige og administrative ansatte på egen institusjon de mente var aktuelle i en drøfting av kapasitet og kompetanse på egen institusjon.
- I respekt for at den enkelte institusjon selv kjenner egen organisering og praksis best, har vi utfordret ledelsen til å sette den konkrete dagsorden og til å lede møtet.
- Vi har på forhånd sendt over et «rammeverk» med tema *vi* ønsker skal belyses gjennom den agenda som blir satt opp.

Plan – kartlegging av kompetanse og kapasitet

(utarbeidet i samråd med Udir)

	UH-institusjoner	Status
Høst 2018	Universitetet i Stavanger	Gjennomført
Vår 2019	Universitet i Oslo	Gjennomført 18.01.2019
	OsloMet	Gjennomført 16.01.2019
	Universitetet i Bergen	Gjennomført 7. mai 2019
	NLA Høgskolen	Gjennomført 20. August 2019
Høst 2019	Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet	Gjennomført 22.10.2019
	Samisk høgskole	Gjennomført 21.11.2019
	NTNU	Vår 2020
	Høgskulen på Vestlandet	Gjennomført 15. Oktober i Bergen
Vår 2020	NTNU	
	Universitetet i Agder	
	Høgskolen i Østfold	
	Universitetet i Sørøst-Norge	
	Høgskolen i Innlandet	
Høst 2020	Nord universitet	
	Høgskulen i Volda	
	Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	

KARTLEGGING – KOMPETANSE OG KAPASITET

«Rammeverk» - justert flere ganger underveis

- **Organisering**
- Hvordan opplever organisasjonen/ser organisasjonen for seg å møte utfordringene i DeKomp (inngå i partnerskap, bidra til skolebasert utvikling, faglige bidrag på ulike felt...)
- Hvilke organisatoriske grep er gjort/ser man som aktuelle?
- Hvordan organiserer skoleeierne seg i samarbeidsforum i deres region?
- Hvordan inngår organisasjonen i partnerskap i disse samarbeidsforum?
- Utfordringer knyttet til kapasitet?

Forts.

- **Faglige tyngdepunkt i egen organisasjon**
 - Organisatorisk etablerte senter som er aktuelle i DeKomp?
 - Andre faglige tyngdepunkt pr. dato?
 - Arbeid med kompetanseutvikling i egen organisasjon?
 - Faglige bidrag i egen region? Faglige bidrag i nettverk i andre deler av landet?
 - Er det felt der organisasjonen ser behov for å hente faglig støtte fra andre UH?
 - Utfordringer knyttet til kompetanse?
- **Arbeidet i DeKomp i lys av erfaringer fra UiU**
 - Læringspunkt som handler om forankring og rolleavklaring?
 - Læringspunkt som handler om læring og samarbeid?
 - Læringspunkt som handler om innhold og virkemidler?
 - **Ønsker/tanker knyttet til innhold i og organisering av kommende samlinger i det nasjonale nettverket?**

OPPSUMMERING KOMPETANSE – noen hovedpunkter

- Kompetansebegrepet i DeKomp kan forstås og vektlegges ulikt – kompetanse i vitenskapsfagene, forskningskompetanse, didaktisk kompetanse, kompetanse i utdanningsledelse og skoleutvikling....
 - Nasjonale sentre – viktige faglige tyngdepunkt MEN behov for tydeligere avklaring av deres rolle i DeKomp. Bruke nasjonale sentre der det enkelte UH mangler kompetanse.
-
- Viktig med interne faglige møtepunkt på det enkelte UH for de som arbeider i partnerskapene med regioner, kommuner og skoler. Ledere i UH må ha oversikt over faglærernes kompetanse på de ulike relevante felt.
 - Å utvikle UH som lærende organisasjoner og skape endring i lærerutdanningene tar tid.

OPPSUMMERING KOMPETANSE – noen punkter knyttet til partnerskap

- UH er gjennomgående positiv til en partnerskapsrolle framfor å gi «konsulentttjenester», men det tar tid å komme bort fra bestiller/leverandør og over i partnerskap. Tillit og relasjoner viktig for partnerskap. Det tar tid å utvikle samarbeidet i de ulike partnerskapene.
- «Skolebasert» og «Partnerskap» er ikke entydige begreper og forstås forskjellig i ulike kommuner og ulike samarbeidsforum.
- Utfordrende å etablere partnerskap i alle faser, UH kunne i mange tilfeller med fordel vært sterkere involvert i kartleggings- og analysearbeid. Det innmeldte behovet stemmer ikke alltid med det skolene/skoleeier ser som problemstilling
- Forståelse av «partnerskap» og fokus på kollektive læringsprosesser er avgjørende i samarbeidet med skoler/kommuner.

OPPSUMMERING KOMPETANSE – læring i DeKomp inn mot lærerutdanningene

- DeKomp – en mulighet til å styrke samarbeidet med praksisskoler (universitetsskoler, partnerskoler, praksisskoler), heve kvaliteten i lektorutdanningen og eget FOU-arbeid.
- Egne forskere i tett samarbeid med kommuner og skoler – et eksempel aksjonsforskning som hovedtilnærming i samarbeidet mellom UiB Bergen kommune.
- Koble arbeidet i DeKomp opp mot andre aktiviteter f. eks. kvalitetsutvikling av utdanninger som GLU, PPU og Lektorutdanning. Styrke egen kompetanse. Noen UH sier koblingen til lærerutdanningene foreløpig er for svak.
- Knytte flere masteroppgaver i GLU til prosjekter i DeKomp-ordningen.

Lærerutdanning 2025
nasjonal strategi for kvalitet og samarbeid i lærerutdanningene

OPPSUMMERING KOMPETANSE – noen viktige spørsmål

- Er kompetanse om det samiske og urfolkperspektiv tydelig nok framme hos aktører som arbeider i samiske områder – i DeKomp og i Oppfølgingsordningen? Det arbeides med søknad om etablering av kompetansesenter for samisk i lærerutdanningene (Sami Allaskuvla i samarbeid med UiT og Nord Universitet)
 - Store kommuner – drakraft i sine regioner eller solospillere?
- Kan fylkesvis samarbeidsforum bli for konsensbasert – ulike stemmer/perspektiv bli usynliggjort?
 - Bør PPT kobles tydeligere på? Her kan det sitte lokal kompetanse knyttet til skoleutvikling.
 - Regionale/kommunale utviklingsveiledere (videreført fra UiU) – ulike opplevelser av denne funksjonen som en ressurs eller som et filter i UH's kontakt og arbeid i skoler/kommuner?

OPPSUMMERING KAPASITET – noen punkter knyttet til finansiering av ordningen

- Langsiktighet er avgjørende – kapasitetsbygging og rekruttering i UH tar tid.
 - Forutsigbarhet når det gjelder finansiering kan være en utfordring - ulike og uklare tildelingsregler og rutiner i ulike fylker skaper utfordringer (spesielt for UH som arbeider i flere fylker).
 - Transparens i prioriteringsmekanismene hos Fylkesmannen er viktig.
- Noen eksempler:
 - Et miljø rapporterer at tildelingen for 2019 var klar først langt ute i året.
 - Omkamper i forbindelse med fylkessammenslåing trekkes fram av et annet.
 - «Stykkprisfinansiering» og at alle midler fordeles til kommunene nevnes som utfordringer fra noen miljøer.

OPPSUMMERING KAPASITET – noen punkter knyttet til det interne arbeidet i UH

- Rekruttering er krevende – ikke overflod av folk med ønsket kompetanse «der ute».
 - Svært mange av UH melder at det er opprettet en egen enhet for oppfølging og koordinering. Noen UH snakker om en Styringsgruppe.
 - Et UH har skissert fire ulike arbeidsmodeller for eget arbeid utad: for enkeltskoler, i partnerskapene, i fagnettverkene, workshops i regionen
 - Et annet UH definerer ulike roller der UP1 skal arbeide ute i nettverkene i de ulike fylker på et overordnet nivå, UP2 bidrar i konkrete skolebaserte kompetanseutviklingsprosjekt.
- Flere vektlegger nytten av å jobbe i team ute i skolene/kommunene – og at slike arbeidsoppgaver må legges inn i arbeidsplanene
 - Noen UH rapporterer at egen intern organisering, kvalitetssikring og koordinering fortsatt oppleves utfordrende. Et sted meldes det at DeKomp fortsatt ligger «litt ved siden av» annen aktivitet, mens en institusjon snakker om å være i startgropen.
 - Et UH melder det som en utfordring å få til et faglig fellesskap på tvers av campus og få brukt hverandre i DeKomp.

OPPSUMMERING KAPASITET – utfordringer i samarbeid utad

- I samarbeidet mellom de ulike UH kan det eksistere spenninger mellom det å dele og å selge. Det rapporteres at noen aktører er opptatt av å «selge» tjenester...
 - Ulike UH i samme geografiske område kan representere ulik tenkning og organisering. Dette kan skape utfordringer.
- Flere nevner at fleksibilitet i samarbeidet med kommuner og skoler kan være en utfordring for UH. Ikke alltid at skolene opplever samme behov som innmeldt av skoleeier....
 - Endringer i klasserommet og kompetanseutvikling i UH er målsettingen med DeKomp – ikke drukne i byrakerati og møter.

Noen gode formuleringer

- «Lurt å ikke undervurdere effekten av gjensidig tillit»
- «Indre innovasjon i organisering» (om arbeidet med DeKomp i egen organisasjon)
- «Skape forståelse og forankring internt – «innenrikspolitik» på alle berørte fakultet.»

Noen utfordringer å ta med i det videre arbeid i DeKomp

- Hvordan bygge og videreutvikle gode interne møteplasser for den interne kompetanseutvikling i UH?
- Hvordan sikre en organisering i UH som gir tilstrekkelig fleksibilitet til å møte kommunenes og skolenes behov?
- Hvordan kan UH (ledere på alle nivå, fagansatte, administrasjon) bidra til at læring fra samarbeidet i DeKomp får betydning i alle lærerutdanninger?
- Styringsparadokset som utfordring i UH – hvordan utvikle det enkelte UH som en lærende organisasjon?